

LUNDS
UNIVERSITET

Hur porträtteras hedersmord i svenska media under tidsperioden 2015-2016. En diskursana- lys.

Wilma Åberg

Avdelningen för mänskliga rättigheter

Historiska institutionen

Kurskod: MRSG31

Termin: HT terminen 2019

Handledare: Kristoffer Edelgaard Christensen

Omfång: Antal ord (10000-15000)

Abstract

Media har ett stort utrymme i allmänheten och är ofta det första som bildar en uppfattning hos läsaren om specifika nyhetshändelser. Hedersmord har på senare år fått stort medialt utrymme. Rapporteringen av hedersmord tenderar att omedvetet eller medvetet inkludera missgynnade dikurser om hedersmord som ett främmande brott i det svenska samhället, något importerat. I rapporteringen tar man inte hänsyn till sådant man tar hänsyn till i rapporteringar av andra typer av mord. Förövarens psykiska tillstånd ifrågasätt aldrig, då heder är den enskilda orsaken ifrågasätts inte motivet i media. I Sverige mördas infödda svenska kvinnor av lika svenska män de har eller har haft en nära relation till utan att det får närheten av lika mycket medialt utrymme som när en man med annan kulturell eller religiös tillhörighet mördar någon han haft en nära relation till. Uppsatsen undersöker vad det finns för diskurs i rapporteringen om hedersmord. Undersökningen påvisar att koloniala föreställningar lever kvar och en bild av ”vi” och ”dom” är inte ovanlig i medias porträttering av hedersmord. Det skapas en distinktion mellan svenska samhällets värderingar som ställs emot andra kulturella och religiösa värderingar som man menar är dem som utför hedersmord. Diskursen har en påverkan på såväl allmänheten som på politiska beslut.

Nyckelord: Heder, Hedersmord, Media, Dagstidningar, Sverige, Diskursanalys, Immigration.

Innehållsförteckning

1 Inledning

1.1 Problemformulering, syfte och frågeställningar

1.2 Material och avgränsningar

1.2.1 Primär- och sekundärmaterial

1.2.2 Källkritik

1.2.3 Referenshantering

1.3 Forskningsetiska bedömningar

2 Litteraturoversikt och tidigare forskning

3 Teori och metod

3.1 Teori

3.2 Metod

4 Undersökning/analys

5 Analys och diskussion

5.1 Analys

5.2 Diskussion

6 Sammanfattning

Referenser

1. Inledning

Hedersmord innebär att en person mördas i hederns namn. Hedersmord definieras som mord som sker utifrån en föreställning om att en familjs heder är direkt kopplad till en förväntan om en speciell livstil hos de kvinnliga familjemedlemmarna, en livstil som innefattar avhållsamhet och renlevnad. Det finns en föreställning om att när en kvinna misstänks ha brutit mot den förväntade livsstilen skadar det familjens kollektiva heder och ära. Det enda sättet för männen i familjen att återställa familjens skadade heder blir att visa att dem sitter på makten i familjen och att eliminera kvinnan, genom att mörda henne återupprättar man familjens gemensamma heder.¹ Mordet på Fadime Sahindal 2002 förde med sig en betydelsefull debatt gällande hedersmord. En debatt som senare kom att formas av kulturella föreställningar om ett ”vi” och ett ”dom”.² Problematiken gällande hedersmord har fått mycket utrymme i media samtidigt som de engagerat politiska aktörer, det har blivit ett offentligt drama som förekommer i såväl medier som i domstolar. Genom dess plats i offentligheten har hedersmord blivit en huvudfråga i en rad olika debatter.³

Att medier har en påverkan på allmän opinion har länge varit något som undersökts och granskats inom samhällsforskning. Hur hedersmord framställts i svensk media är relevant då det har en stor påverkan på debatten kring hedersmord och de föreställningarna gällande hedersmord media kan skapa. Forskare som studerat medias roll i samhället menar att media har en stor påverkan gällande återskapandet av normer och föreställningar som existerar i samhällen, media bidrar till att forma uppfattningar hos läsaren om olika fenomen.⁴ Det är en omfattande debatt som dramatiken kring hedersord genererat, i och med det ökar brottets mediala

---

¹ Reimers, Eva. ”Representations of an honor killing: Intersections of discourses on culture, gender, equality, social class, and nationality.” *Feminist Media Studies*. 239-255. Basingstoke, 2001. S.240

² Reimers, Eva. ”Representations of an honor killing: Intersections of discourses on culture, gender, equality, social class, and nationality.” *Feminist Media Studies*. 239-255. Basingstoke, 2001. S.246

³ Hellgren, Z. & Hobson, B. (2008). Cultural dialogues in the good society: The case of honour killings in Sweden. *Ethnicities*, 8(3), 385–404

⁴ SOU 2006:21. Mediernas vi och dom: mediernas betydelse för den strukturella *diskrimineringen*. Stockholm: Utredningen om makt, integration och strukturell diskriminering.

utrymme samtidigt som det engagerar politiska aktörer. Genom dess plats i offentligheten har hedersmord möjliggjort och öppnat upp för en diskussion om problematiken. I en del fall har hedersord blivit något som väcker främlingsfientliga attityder gentemot etniska grupper. Hedersmord har blivit en möjlighet för främlingsfientliga aktörer att sprida ett budskap som sammankopplar brottet till en viss etnicitet eller religion och i och med det försöka att skapa en distinktion mellan ett ”vi” och ”dom” och att måla upp en bild om den utomstående ondskan.⁵

En del forskare menar att hedersmord är en våldshandling med direkta kopplingar till specifika kulturer och religioner. Islam framställs i många fall som en religion som ställer sig bakom och påstås var dem som legitimerar dessa former av mord.⁶ Det har under de senaste åren uppkommit argument och forskare som motsätter sig idéer om att hedersmord skulle vara ett brott specifikt stöttat av Islam eller en handling direkt baserad i kultur och religion, de menar att man inte kan se kultur eller religion som enda anledningen till mord, hedersmord beskrivs inte som att ha något med hat eller hämnd att göra, det beskrivs inte som en personlig handling eller något som skulle kunna bygga på psykologisk avvikelse, det beskrivs enbart bero på religion. Att enbart koppla ihop brottet med Islam kan reproducera en missgynnade diskurs som leder diskriminerande stereotyper om alla som tillber religionen.⁷

---

⁵ Hellgren, Z. & Hobson, B. (2008). Cultural dialogues in the good society: The case of honour killings in Sweden. *Ethnicities*, 8(3), 385–404.

⁶ Reimers, Eva. ”Representations of an honor killing: Intersections of discourses on culture, gender, equality, social class, and nationality.” *Feminist Media Studies*. 239-255. Basingstoke, 2001. S.239

⁷ Reimers, Eva. ”Representations of an honor killing: Intersections of discourses on culture, gender, equality, social class, and nationality.” *Feminist Media Studies*. 239-255. Basingstoke, 2001. S.240

1.1. Problemformulering, syfte och frågeställningar

Det är vanligt förekommande att det som publiceras i media har en påverkan på såväl samhället och den allmänna opinionen som på de enskilda individer som tar del av det media valt att publicera. Problem kan uppstå om media i sitt rapportering tenderar att använda sig av diskurser som medvetet eller omedvetet påverkar läsaren. Syftet med studien är att undersöka diskursen gällande hedersmord i svensk tidningsmedia, via publicerade artiklar i tre av de större svenska tidningarna.

Det som främst kommer att behandlas i uppsatsen är hur media porträtterar hedersmord under den valda tidsperioden. Uppsatsen kommer inte att identifiera eller behandla mordets konsekvenser, motiv eller orsaker, jag kommer att studera hur mordet presenterats i media och vilka påföljder konstruktionen av morden kan ha för svenska samhällets bild av hedersmord, morden i sig kommer inte att analyseras. Studien kommer att undersöka om det stora mediala utrymmet för hedersmord leder till en ökad uppfattning för brottet och ökade instanser för brottsbekämpning när det kommer till hedersmord eller om det istället blivit ett grepp för främlingsfientliga aktörer att projicera sitt budskap om att de som kommer till Sverige har motsätter sig de svenska samhällets normer och regler, eller om det media utrymmet leder till något annat. Syftet är att med hjälp av en diskursanalys studera vad det finns för diskurser i medias porträttering av hedersmord. Syftet är även att undersöka om diskursen i de granskade artiklarna reproducerar former av postkoloniala normer, och i sådant fall även undersöka i vilken omfattning och vad för spridning det får i debatten. För att kunna uppnå uppsatsen syfte analyseras diskursen i rapportering av hedersord i utvalda artiklar från tre svenska dagstidningar.

1.2. Material och avgränsningar

Primärmaterialet som kommer att behandlas i uppsatsen är utvalda artiklar från tre av de största svenska tidningarna. Aftonbladet, Expressen och Svenska Dagbladet. Jag kommer att analysera hur utvalda artiklar i text beskriver hedersmord, både som en helhet och hur artiklarna singelvis framställer det. Materialet är avgränsat till att enbart gälla artiklar från 2015-2016. Tidsmässiga avgränsningen är grundad i att det var under den tidsperioden rådde en flykting ström och Sverige invandringspolitik diskuterades i stor utsträckning. De artiklar som publicerats i de valda tidningarna under den valda tidsperioden som berör hedersvåld granskades och urvalet motiverades genom att de artiklar som berör rapportering och problemet som helhet i störst utsträckning inkluderades som primärmaterial och bidrog till en uppfattning om hur diskursen gällande hedersmord framställts. Begreppet "hedersrelaterat mord"/"hedersmord" utmärker avgränsningen, de artiklar som benämner mord som inte har en koppling till heder har valts bort likaså artiklar som inte har ett tydligt samband eller behandlar hedersrelaterat mord. Artiklar i tidningarna som skrivits av insändare har även valts bort i materialet. De tre valda tidningarna som primärmaterialet är hämtat ifrån valdes då det är de tre tidningarna med flest läsare i Sverige vilket gör att de har en stor påvekan på den offentliga debatten. Artiklarna i fråga har inte valts ut utifrån mer detaljerade specifikationskriterier än att de behandlar hedersmord under den valda tidsperioden.

Den primära avläsningen är artiklarnas relevans och i vilken utsträckningen de benämner hedersmord, artiklarna har inte valts utifrån att de tenderar att innehålla en viss diskurs vilket då också skulle ha en påvekan på studiens resultat. Artiklarna har inte valts utifrån dess intresseväckande innehåll eller faktorer som att artikeln skulle ha bemött mycket allmänuppmärksamhet eller likande. Valet är enbart motiverat utifrån att de behandlar hedersmord under den valda tidsperioden. Jag har begränsat mig till 6 artiklar för att kunna bedriva en kvalitativ undersökning av primärmaterialet. De valda artiklarna har alla olika former, det är både nyhetsrapportering, debattartiklar och ledare.

1.2.1. Primär- och sekundärmaterial

Det primärmaterial som kommer att behandlas och analyseras i denna uppsats kommer att bestå av tidningsartiklar hämtade från tidningshusen Aftonbladet, Expressen, och Svenska Dagbladet publicerade under perioden 2015-2016. Primärmaterialet är avgränsat till att enbart gälla rapportering som skett i svenska tidningar. Valet av artiklar har baserats på en förutsättning att artikeln berör ordet hedersmord, termen hedersmord avgränsar artiklarna från andra fall av mord eller hedersrelaterade våldshandlingar som inte innefattar mord. Primärmaterialet i uppsatsen är 6 artiklar hämtade från Aftonbladet, Expressen, och Svenska Dagbladet som publicerats under de valda tidsintervallerna.

1.2.2. Primärmaterial: tidningsartiklar

Artikel 1. *"Hedersvåldet är ett svenskt problem"*. 14 december 2016, Expressen. Artikel om hur man ska inkludera hedersvåld och hur man ska kunna betrakta det som ett svenskt problem. Skribenten skriver om sina egna erfarenheter och hur hon anser hedersmord bemötts i de svenska samhällen. Artikeln tar upp ett hedersmord som skedde i Sverige för 20 år sedan och hur det påverkade debatten.⁸

Artikel 2. *"Jag ringer mina bröder"*. 12 juni 2015, Svenska Dagbladet. Artikeln behandlar en klanmentalitet. Skribenten menar att klanen flyttar in där staten flyttar ut. Att det är inom klanmentaliteten som hedersmord förekommer. Inom klanen prioriteras roller före allt annat, i en klan blir man främst sin titel, man blir en syster, en bror eller en dotter, det viktigaste av allt i klanen är då att alla agerar i enlighet med sina roller.⁹

---

⁸ Pekgul, Nalin, *Hedersvåldet är ett svenskt problem*. Expressen. 2016. <https://www.expressen.se/kultur/hedersvaldet-ar-ett-svenskt-problem/> (Hämtad 2019-12-14).

⁹ Arpi, Ivar, *Jag ringer mina bröder*. Svenska dagbladet. 2015. <https://app.retriever-info.com/go-article/0508032015061291-dea77dc914a868507678032960b74b/null/archive/search?md5=5bbe378b1782ede1dc65e01f36de6ceb&timeStamp=1578904406000&account=7315> (Hämtad 2019-12-14).

Artikel 3. ”Pakistansk modell mördad av sin bror” 16:e juli 2016, Aftonbladet. En nyhetsartikel som rapporterar ett hedersmord som ägt rum i Pakistan där en bror mördat sin syster för att återställa familjens heder. ¹⁰

Artikel 4. ”Feministisk regering bör agera” 15 december 2015, Svenska Dagbladet. Artikeln menar att trots uppmärksamhet gällande hedersmord vidtas inga konkreta åtgärder och kommer komma utifrån det med förslag på hur man kan förbättra kvinnors rättigheter och vad man kan vidta för olika åtgärder för problematiken gällande hederskultur och de kvinnor som drabbats. Artikeln belyser att det sker en religiös radikaliserings i många svenska förorter som generös ökad social kontroll av familjers kvinnor och att det redan befintliga förtrycket ökar.¹¹

Artikel 5. ”Kärlekspar dödades och brändes” 14 maj 2015. Aftonbladet. Artikel som rapporterar om hur en två personer misshandlats till döds i östra Indien. Anledning till att de dödat beskrivs i artikeln vara hedersmord och att deras kärleksrelation inte varit i linje med de normer som förräntats av dem.¹²

Artikel 6: ”Vi måste prata om oskuldssnormerna”. Aftonbladet, 21:a januari 2016. En artikel som publicerats på Aftonbladets ledarsida där de skriver om oskuldssnormer och att hedersrelaterat förtryck är vanligare än vad många tror. Artikeln benämner tidigare fall av hedersmord. Artikeln lyfter fram de åtgärder de menar ska kunna åtgärda problematiken. ¹³

---

¹⁰ Westergård, Johanna, Pakistansk modell mördad av sin bror. Aftonbladet. 2016. <https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/a/9mXWo9/pakistansk-modell-mordad-av-sin-bror> (Hämtad 2019-12-14).

¹¹ Kakabaveh, Amineh. *Feministisk regering bör agera*, Svenska dagbladet, 2015. <https://app.retriever-info.com/go-article/050803201512150978347cb392bf903a0bdaae972013b8/null/archive/search?md5=6aeafe556614adc23db119a93c463c74&timeStamp=1578904830000&account=7315> (Hämtad 2019-12-14).

¹² TT-AFP, *Kärlekspar dödades och brändes*. Aftonbladet. 2015. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/4dxo6q/karlekspar-dodades-och-brandes> (Hämtad 2019-12-14).

¹³ Andres Lindberg, *Vi måste prata om oskuldssnormerna*. Aftonbladet.2016. <https://www.aftonbladet.se/ledare/a/1kx1bG/vi-maste-prata-om-oskuldssnormerna> (Hämtad 2019-12-14).

1.2.3. Källkritik

De valda tidningarna där jag hämtar mitt primärmaterial är alla politiskt oberoende till olika partier. Ordet oberoende före formulerandet av dess politiska sympatier för att visa att de inte helt och hållet knutna till paritet och dess åsikter. Jag kommer att ha politiska ägandet av tidningarna i åtanke under arbetets gång då en moderat tidning som Svenska Dagbladet är kan innehålla tendenser av mer subjektiva moderata åsikter. Lennart Wibull som är svensk professor och massmedieforskare menar att det inte helt ovanligt att de som äger tidningen påverkar den politiska riktningen i tidningens innehåll, även om kopplingen mellan politik och dagstidningar inte är lika stark längre visar en granskning Weibull gjort att det finns en relationen mellan media och politik och att det kan förkomma kopplingar mellan en tidnings formulerande och dess partisympati.¹⁴

Artiklarna som primärmaterial består av är inte vetenskapliga artiklar och deras beskrivning av hedersmord är inte objektiva verkligheten av vad ett hedersmord innebär. Artiklarna är inte uppbokade inom vetenskapen utan det är olika konstruktioner av hedersvåld som förekommit inom media.

1.3. Forskningsetiska bedömningar

En artikel som primärmaterial bygger på är en Aftonbladet publicerade 21:a januari 2016, ”Vi måste prata om oskuldsnormerna”.¹⁵ Artikeln beskriver hedersrelaterade våldets utsträckning genom att bland annat nämna ett utlåtande från en som jobbar på en välgörenhetsorganisation som berättar ungefär hur samtalen kan se ut på deras jourtelefon gällande offer för hedersrelaterat våld, även om det i artikeln inte framkommer namn eller något som kan koppla vad som sägs i jourtelefonen till en individ är tystnadsplikt någon som just jourtelefo-

---

¹⁴ Weibull, Lennart, 'Ett partipolitiskt tidningsval?: ändrade mönster i valet av dagstidning', Vetenskapen om politik / Bo Rothstein och Bo Särilvik (red)., S. 239-258, 1996

¹⁵ Andres Lindberg, Vi måste prata om oskuldsnormerna. Aftonbladet.2016. <https://www.aftonbladet.se/ledare/a/1kx1bG/vi-maste-prata-om-oskuldsnormerna> (Hämtad 2019-12-14).

ner marknadsför sig med för att personer ska våga ta mod till sig och ringa för att få stöd, att gå ut med vad som sägs kan därför vara både avskräckande och missgynnade för jourtelefoners faktiska syfte. Jag har av forskningsetiska skäl valt att inte inkludera vad som beskrivs i artikeln om hur samlat till jourtelefonen kan se ut i min studie.

Gemensamt för majoriteten av de artiklar som primärmaterialet bygger på nämner alla offer med namn. De flesta fall av hedersmord får av olika anledningar som kommer klargörs under uppsatsens gång ett enormt medialt utrymme, namnen på offren blir synliggjorda och sympatier för flickorna väcks. I fallet om Fadime Shaidal blev hennes namn en ögonöppnande symbol för hedersvåld som sker i Sverige. Jag har valt att även jag i min studie benämna Fadime med namn, min forskningsetiska bedömning utifrån allt jag läst om Fadime och hennes roll i offentligheten och arbete mot hedersrelaterad våld när hon var i livet att hon vill bli ihågkommen för det. Riksorganisation GAPF är en ideell och sekulär förening som ställer sig på de utsattas sida och arbetar mot hedersrelaterad våld. GAPF står för Glöm Aldrig Pela och Fadime och bildades 2001 då Pela mördats i ett också mycket medialt uppmärksammat hedersmord, namnet på organisationen ändrades sedan 2002 efter Fadimes bortgång.¹⁶ Utifrån benämningen på föreningen väljer jag i min studie att inte heller censurera Fadimes namn, däremot kommer jag inte att ta med förövarnas namn då jag anser att de arbete som Fadime gjorde när hon var i livet förtjänar att uppmärksammas och som GAPF antyder, ska de aldrig glömmas, de som avsiktligt mördat kvinnor i hederns namn behöver enligt mig inte komma ihåg eller uppmärksammas, även om det skulle vara en form av negativ uppmärksamhet. Det är viktigt att betona att det finns en distinktion mellan de som är offer och de som kommit att bli en offentlig person som deltagit i den offentliga debatten, de som enbart fallit offer för hedersmord och inte själva tidigare vänt sig till medias namn är för mig inte nödvändigt att använda. Fadime är en en form av offentlig person som väckt debatt kring frågan och ska komma ihåg för sitt engagemang och den uppmärksamhet hon väckte för hedersmord i det svenska samhället.

En ytterligare artikel som primärmaterialet bygger på publicerades i Aftonbladet den 16 juli 2016. ”Pakistansk modell mördad av sin bror”.¹⁷ I artikeln förkommer detaljerade detaljer gällande hur det gått till när en bror dödat sin syster i deras gemensamma familjehem. Min be-

---

¹⁶ Gapf (2015), GAPF. [<http://gapf.se/gapf/> Hämtat: 2019-12-11]

¹⁷ Westergård, Johanna, Pakistansk modell mördad av sin bror. Aftonbladet. 2016. <https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/a/9mXWo9/pakistansk-modell-mordad-av-sin-bror> (Hämtad 2019-12-14).

dömning gällande den detaljerade beskrivningen över hur mordet ska ha gått till blir att jag anser den informationen som överföring då den i artikeln inte fyller någon mer funktion än att betona mördarens brutalitet. I min uppsats kommer detaljerade beskrivningar gällande hur något mist sitt liv inte återberättas.

2. Litteraturoversikt och tidigare forskning

I följande avsnitt kommer den tidigare forskning som gjorts i ämnet att redogöras. Detta kommer att göras utifrån fyra olika vetenskapliga texter, både artiklar utifrån en svensk kontext men också artiklar från andra kontexter. Forskningsartiklarna behandlar och redovisar antingen media och hedersrelaterade mord eller reproduceringen av stereotyper. Artiklarna är relevanta för underökningen och bidrar till att klargöra det nuvarande forskningsläget gällande medias roll i framställandet av hedersmord. Det nuvarande forskningsläget och material gällande framställde av hedersmord i svensk media är begränsat men jag har hittat material som har betydelse för studien. För att redogöra för det nuvarande forskningsläget har jag delat upp i underrubriker som är relevanta för studiens syfte.

2.1 Medias konstruktion av hedersmord

Det som varit genomgående i majoritet av de behandlade artiklarna gällande hur media rapporterat om hedersmord är hur media valt att ge etnicitet och religion stort utrymme i media och lyfts fram som de främsta förklaringarna till hedersmord. Artiklarna som valts att lyfta fram i detta avsnitt studie berör vad media kan ha för påverkan gällande bilden av hedersmord i både en svensk kontext och i andra kontexter. Med hjälp av en forskningsrapport om läget i Kanada och en analys om vad det reproducerar för bild av i det här fallet, muslimer eller de sydasiatiska medborgarna i Kanada. Forskningen analyserar hur mediarapporteringen om hedersmord påverkat bilden av muslimer i Kanada och fastställer att man använt hedersmord för att benämna en typ av utländsk ondska. Som författarna beskriver det. Allie Shier och Eran Shor belyser i sin vetenskapliga artikel "Shades of Foreign Evil": "Honor Killings" and "Family Murders" in the Canadian Press problematiken med mediarapportering och framställande av "de andra" som något ont i Kanada. Analysen i artikeln visar att hedersmord ofta framställs med hjälp av termer av kultur och etnisk bakgrund, oavsett om det inte är relevant för rapporteringen av brottet. Artikeln menar att man skapar en indelning i

samhället mellan de som är sydasiatiska eller muslimska och västerländska värden, där medias rapportering av hedersmord genererat missgynnade bilden av de ”andra”.¹⁸

I en annan rapport relevant för min studie granskar Eva Reimers om hur mediarapportering såg ur och hur media förklarade hedersmordet som ägde rum 2002 i Sverige på den 26 åriga Fadime Sahindal. I sin artikel *Representations of An Honorkilling* menar Reimers att i rapporteringen fick frågan om Fadimes familj skulle anses som svenska eller inte stort fokus och det rapporterades även mycket om hur familjen valde att inte ställa sig bakom svenska värderingar. Media fokuserade på att lyfta fram en förklaring till mordet som i första hand grundade sig i att familjen hade en negativ syn på svenska samhälle och dess livstil. Reimers nämner att medias sätt att konstruera detta fall av hedersmord reproducerade stereotyper gällande etnicitet, kön och social klass.¹⁹ Den dominerande diskursen i medias rapportering gällande Fadime var att att Fadimes pappa dödade sin dotter för att han tillhörde en annan kultur och enligt den var han tvungen att ta Fadimes liv för att återuppta familjens kollektiva heder. Han och resterande delar av Fadimes familj presenterades som att dom inte var svenskar, de beskrevs som fientliga mot svenska samhället, en fientlighet som motiverar mord menar Reimers att det beskrevs som, att de hellre såg Fadime som död än som en ”svensk flicka”. Reimers menar att detta inte var det enda sättet som media hade kunnat presentera och uppfatta mordet, hon menar att media hade kunnat formulera mordet annorlunda. Mordet på Fadime blev en stor mediehändelse och Reimers menar att på grund av förutfattade meningar och normer fanns ett fel fokus i media, om media exempelvis hade presenterat mordet och vad som framkallat det på annorlunda sätt där etnicitet, kultur och familjerelationer inte hade fått det huvudsakliga fokuset och förklarats som enstaka förklaringen till mordet hade det inte gjort Fadimes mord till en mediehändelse. Reimers nämner att om mordet i stället hade presenterats tillsammans med de faktum att varannan vecka mördades minst en kvinna i Sverige av en man som hon haft en nära relation till hade mordet sannolikt förståtts som en resultat av generell manlig våld mot kvinnor istället för hedersmord och Fadime hade då istället varit ett ännu ett offer för missgynnade patriarkala strukturer eller någon som fallit offer för en psykologiskt nedsatt mans våldshandlingar och etnicitet eller kulturella förklaringar hade inte varit det som dominerat

---

¹⁸ Sheier, Allie. Shor, Eran. "Shades of Foreign Evil": "Honor Killings" and "Family Murders" in the Canadian Press. *Violence against Women*. Vol. 22. Nr.10. 2015. 1163-1188

¹⁹ Reimers, Eva. "Representations of an honor killing: Intersections of discourses on culture, gender, equality, social class, and nationality." *Feminist Media Studies*. 239-255. Basingstoke, 2001. S.239

debatten, och det hade inte på samma sätt bildats stereotyper om de som tillhör en viss etnicitet eller kultur.²⁰

Reimers belyser även att i fallet om Fadime använde tidningarna sig av tendenser som poängterade det fullkomligt ofattbara med att mörda någon man är nära besläktad med genom att nämna svenska samhällets värderingar om kärnfamilj. Reimers menar att det i sig bidrar till en ”vi” och ”dom” mentalitet. Media visade på tendenser som menade att man kan förstå mer om någon mördar sin fiende eller att ett mord begås som grundat sig i psykisk sjukdom hos förövaren, men när man rapporterade om en förälder som tagit livet från sitt egna barn kom berörande faktorer in om den gränslösa kärlek man har för ett barn, frågor lyftes om hur det var möjligt att ta sitt barns liv, att förstå hur en familjemedlem mördat en annan familjemedlem betonas som helt obegripligt i media och för att förstå sig på det obegripliga har en kulturell förklaring lyfts fram. Reimers exemplifierar detta med att nämna att i Fadimes fall blev hennes kurdiska arv det som fick bli förklaringen till de obegripliga, det som framställdes som förklaringen som skulle få svenska folket att förstå hur en far kan mörda sin dotter.²¹

2010 skriver Anna C. Korteweg och Gökçe Yurdaku via FN: s forskningsinstitut för social utveckling (UNRISD) artikeln Religion, culture and the politicization of honourrelated violence: A critical analysis of media and policy debates in Western Europe and North America. Korteweg och Yurdakul belyser vikten av en medvetenhet gällande diskurser som förekommer i media gällande hedersvåld. Författarna menar att det är av stor betydelse då den dominerande diskursen har visat sig ha ett inflytande på beslutsfattandet i politiska frågor. Författarna tar upp ett vanligt förekommande påståendet om att hedersvåld skulle vara specifikt förknippat med Islam, Korteweg och Yurdakul dementerar påståendet och exemplifierar det genom att nämna att hedersvåldet finns i andar kontexter och hedersvåld som utförts av människors från alla olika delar av världen, med olika religiösa och kulturella bakgrunder. De belyser vikten av att den dominerande diskursen gällande hedersrelaterade förtyck analyseras och tillkännages då dessa fördomar bidrar till en missgynnande bild av invandring. En bild som gjort att invandringen stött på ett stort motstånd, i såväl dess allmänna liv och bemötande med andra

---

²⁰ Reimers, Eva. ”Representations of an honor killing: Intersections of discourses on culture, gender, equality, social class, and nationality.” *Feminist Media Studies*. 239-255. Basingstoke, 2001. S.250

²¹ Reimers, Eva. ”Representations of an honor killing: Intersections of discourses on culture, gender, equality, social class, and nationality.” *Feminist Media Studies*. 239-255. Basingstoke, 2001. S.243

medborgare men också motstånd i politiken, missgynnande bilden av invandring har påverkat politiska beslut. Det finns en stor problematik gällande den sortens beslut menar författarna, besluten har inte instiftats genom forskning gällande hederskultur och de våldshandlingar som det gett upphov till utan besluten är snarare grundade utifrån den dominerande diskursen gällande problematiken.²² Av denna anledning är en granskning av diskursen gällande hedersvåld av stor vikt. Korteweg och Yurdakul menar att sättet man framställer religiösa och kulturella förklaring till hedersvåld skapar uppfattningar som påverkar både allmänhetens uppfattning om problematiken och det påverkar också politiken. Om hedersvåld konstrueras att vara ett importerat brott med en annan härkomst kommer det att hanteras utifrån den föreställningen. Konstruktionen bidrar till främlingsfientliga förutfattade meningar för allmänheten samtidigt som det kommer ha konsekvenser för hur man hanterar det politiskt. Ett brott som konstrueras som något onaturligt inom landets egna kontext och ett främmande brott men en annan religiös och kulturell härkomst kommer generera beslut om lösningar på problemet i form av att stoppa invandringen och en strävan efter att införa politiska initiativ som ska verka mot invandringen.²³

2.2 Reproducerandet av kulturella stereotyper

Alexandra Alund och Minoo Alina skriver i sitt kapitel "I skuggan av kulturella stereotyper" i boken Sociologisk Forskning om hur vetenskapliga debatter om de kulturella skillnaderna mellan migranter och etniska minoriteter i Sverige och "svenskar" har lett till skapandet av stereotypa kategoriseringar och att det görs kulturella avgränsning mellan "vi" och "dom". Relevant för min studie då jag vill granska skapandet av bland annat kulturella stereotyper. Kapitlet handlar om både hedersmord om hur konstruktion av de främmande kan bidra till

---

²² Korteweg, Anna C. & Gökçe Yurdakul (2010). Religion, culture and the politicization of honourrelated violence: A critical analysis of media and policy debates in Western Europe and North America. Gender and Development Programme Paper Number 12: United Nations Research Institute for Social Development. S.2

²³ Korteweg, Anna C. & Gökçe Yurdakul (2010). Religion, culture and the politicization of honourrelated violence: A critical analysis of media and policy debates in Western Europe and North America. Gender and Development Programme Paper Number 12: United Nations Research Institute for Social Development. S.4

skapandet av diskriminerade stereotyper, de nämner bland annat att kritiskt formulerande artiklar gällande hedersmord påverkar konstruktionen av stereotyper.²⁴

De belyser de svårigheter som finns med den process som syftar till att förena olika kulturella och social sammanhang på ett fördelaktigt sätt. Författarna menar att om man inte tydliggör den svårighet som finns i att integrera och förena de olika sammanhangen leder det till en uppfattning som leder till en samhällsgruppering och distinktioner mellan olika sociala grupper, de menar också att det leder till att bilden av invandrare förnekas och att man inte betraktar de som individer utan att de enbart blir betraktade som personer tillhörande en annan, främmande kultur. Detta förstärker exkludering och grupperingen för de etniska minoriteterna i Sverige. Författande tydliggör att debatten gällande hedersmord inte alls bara handlar om mordet i sig, de nämner att hedersmord har inom nyhetsrapportering och media istället genererat en form av gruppering som skiljer olika kulturer åt, det har skapats ett ”vi” och dom”.²⁵ De är tydliga med att belysa den problematiken som finns med de sättet problematiken gällande hedersvåld framställs i stora politiska och akademiska samband där det beskrivs som en kollektiv kulturell handling, vilket kan generera förutfattade meningar om olika social grupper och även uppmuntra en distinktion mellan ”svenskar” och ”invandrare”.²⁶ Författarna menar att sättet debatten gällande hedersmord ständigt betonar hedersvåld som kulturella handlingar utförda av ”invandrare” samtidigt som man beskriver andra former av våld som exempelvis svenskfödda kvinnors utsätts för av dess etniskt svenska respektive, författarna menar att den typen av våld tenderar att underskattas och förklaras ha skett utifrån social faktorer, förklaringar som förvarens personliga problem, utbildningsnivå, sysselsättningsnivå eller förövarens ekonomiska status, eller andra personliga problem som då menas ha orsakat våldet. De är tydliga med att belysa vilka typer av konsekvenser det här har, de skapas tydliga kulturella stereotyper och det skapas en tydlig distinktion mellan ”invandrarkultur” och den svenska kulturen och social grupper enhetliggörs.²⁷

---

²⁴ Ålund, Aleksandra & Alinia, Mino, 'I skuggan av kulturella stereotyper: perspektiv på forskning om genus, jämställdhet och etniska relationer i Sverige', Sociologisk forskning., 2011(48):2, s. 43-64, 2011. S.43

²⁵ Ålund, Aleksandra & Alinia, Mino, 'I skuggan av kulturella stereotyper: perspektiv på forskning om genus, jämställdhet och etniska relationer i Sverige', Sociologisk forskning., 2011(48):2, s. 43-64, 2011. S.43

²⁶ Ålund, Aleksandra & Alinia, Mino, 'I skuggan av kulturella stereotyper: perspektiv på forskning om genus, jämställdhet och etniska relationer i Sverige', Sociologisk forskning., 2011(48):2, s. 43-64, 2011. S.45

²⁷ Ålund, Aleksandra & Alinia, Mino, 'I skuggan av kulturella stereotyper: perspektiv på forskning om genus, jämställdhet och etniska relationer i Sverige', Sociologisk forskning., 2011(48):2, s. 43-64, 2011. S.46

3. Teori och metod

I följande avsnittet kommer teori och metod definieras. Som teoretisk utgångspunkt kommer jag att använda mig av postkolonial teori, Då syftet i denna uppsats är att undersöka hur hedersmord framställs i massmedia passade det bra att genomföra en diskursanalys som granskar vad för diskurs som förekommit i miedfais rapportering gällande hedersvåld och om det finns diskurser som reproducerar postkoloniala normer.

2.1. Teori

Teorin jag valt för mitt arbete är en postkolonial teori då jag vill undersöka artiklarna reproducerar och ger uttryck för former av postkoloniala normer. Teorin bygger på koloniseringstiden och menar att den genererat föreställningar som fortfarande lever kvar och präglar världen.

2.2. Postkolonial Teori

Den postkoloniala teorin tar avstamp i koloniseringen som utfördes från 1500-talet och framåt som europeiska stormakter ägnade sig åt när de koloniserade stora delar av den övriga världen. Postkolonialisterna menar att det fortfarande existerar och har en tydlig kvarlevande effekt på den globala världsordningen, såväl ekonomiskt som kulturellt. Postkolonialisterna argumentera för att kolonialtiden påverkat hela världen, inte enbart de förre detta koloniserade och de som tidigare varit kolonialmakter, de menar att det finns föreställningar som lever kvar över hela världen. I boken Globaliseringens kulturer belyser bokens författare Maria Eriksson Baaz, Catharina Eriksson och Håkan Thörn koloniseringens påverkan på omvärlden, de tydliggör de pålade konsekvenser koloniseringen haft på världen genom att nämna Sverige som

inte varit varken koloniserande eller koloniserade och trots det påverkats av postkolonialism på de sätt man definierat en ”svenskhets” hos infödda svenskar och definierat ett annat sätt att betrakta andra kulturella identiteter. Teorin ska inte fokusera på den faktiska koloniseringen av länder utan teorin betonar förbindelsen mellan koloniseringsprocesser och konstruktionen av en rasifierad diskurs som konstruerar hierarkiska världsbilder, en bild där länderna i väst framställs som civilisationens ledare. Teorin vill tydliggöra och konfrontera den västerländska bilden av världen och de maktsrukyter som lever kvar sedan den koloniala tiden.²⁸

Ania Loomba definierar begreppen i sin bok *Colonialism/postcolonialism* och menar att man kan definiera kolonialism som ”kontroll och erövring av andra människors länder och resurser” och menar att de lett till en delad värld, att kolonialismen delat upp världen i två, rent geografiskt och likaså delat upp världens befolkning i två.²⁹ Loomba nämner att begreppet postkolonialism i sig syftar på att benämna påföljden av en era, påföljden av kolonialtiden. Postkolonialismens prefix ”post” implicerar två olika meningar. Begreppet har både en tidsmässig mening och en ideologisk, en ideologisk mening som undantränger den koloniala perioden. Loomba menar att en benämning som implicerar att världen är postkolonial kan vara felaktig, finns det fordrande kvarlevande brister i relation mellan de koloniserade och kolonisatörer som gör de ojämlika tyder på att vi inte lever i en postkolonial värld. Loomba menar att den nya globala ordningen inte ser ut som på kolonialtiden, att vissa länder direkt dominerar andra och menar istället att det handlar om att länder styrs genom politiska, ekonomiska och kulturella påtryckningar. Loomba menar att man inte kan förneka att den ojämna maktrelationer inom ett kolonialstyre återinförs i och med de ojämlikheter och indirekta dominans som lever kvar, vilket också kan generera föreställningar och uppfattningar om mångkultur som ett hot.³⁰ Det som betonas och poängteras med den postkoloniala teorin är den distinktionen som görs mellan ett ”vi” och ett ”dom” som västvärlden framställt där de ser sig själva som dominerande över de koloniserade.³¹

---

²⁸ Thörn, Håkan, Eriksson, Catharina & Eriksson Baaz, Maria (red.), *Globaliseringens kulturer: den postkoloniala paradoxen, rasismen och det mångkulturella samhället*, Nya Doxa, Nora, 1999. s.17

²⁹ Loomba, Ania, *Colonialism/postcolonialism*, Third edition., Routledge, Milton Park, Abingdon, Oxon, 2015, s. 20.

³⁰ Loomba, Ania, *Colonialism/postcolonialism*, Third edition., Routledge, Milton Park, Abingdon, Oxon, 2015, s. 29.

³¹ Loomba, Ania, *Colonialism/postcolonialism*, 2. ed., Routledge, London, 2005. S 71-80

2.3. Metod

2.4. Kritik diskursanalys

Metoden jag valt för uppsatsen är en kritisk diskursanalys. Syftet med den valda metoden är att genom en analys av diskursen kunna upplysa och tydliggöra diskursens betydelse och genom det kunna bidra och gynna social förändring i hur man talar om olika ting. Diskursanalys är en typ av textanalys vars syfte är att analysera textens funktion och att tydliggöra de betydelser som kan finnas i språkbruk.³² Det finns olika typer av textanalyser som kan tillämpas för att undersöka texters funktion, textinnehåll och hur textinnehåll mottas av läsaren. En analytisk metod som också hade kunnat appliceras i studien är argumentationsanalys, argumentationsanalysen brukar tillämpas när man ska granska olika uttalandens tillförlitlighet och trovärdighet. Argumentationsanalys valdes bort i min studie då de undersökta artiklarna inte huvudsakligen är argumenterande texter och innehåller mer diskurser och tendenser som påvisar olika riktningar snarare än artikulerade argument i olika riktningar.

Syftet med den valda metoden är att genom en analys av diskursen kunna upplysa och tydliggöra diskursens betydelse och genom det kunna bidra och gynna till social förändring i hur man talar om fenomen. Med diskurs syftar man till hur samtalen kring något har utformats, vad det finns för betydelse i språkanvändningen. Med hjälp av en diskursanalys ska primärmaterialens textanvändning undersökas för att se om det finns något mönster eller en specifik diskurs för att sedan analysera vad en upptäckt diskurs kan ha för konsekvenser. Genom en diskursanalys vill jag granska hur de största tidningarna i Sverige framställt fall av hedersmord. Jag kommer kolla på hur texter utformas och hur diskursen kommit att framstå i rapportering gällande hedersmord. Norman Fairclough menar att diskurs skapas av strukturer samtidigt som diskurs bidrar till att forma och omforma dem genom att reproducera dem.³³ Begreppet diskurs i sig syftar till hur man pratar om något. Fairclough belyser relationen mellan vad som är det verkliga, det han beskriver som den objektiva sanningen, och vad som är

---

³² Fairclough, Norman (1995). *Critical discourse analysis*. London: Longman Group. s. 60

³³ Fairclough, Norman (1995). *Critical discourse analysis*. London: Longman Group. s.60

mer en konstruktion av verkligheten. En konstruktion av världen är inte alltid en korrekt reflektion av hur verkligheten faktiskt ser ut. Det är många faktorer som väger in gällande hur diskursen ser ut när något porträtteras, både medvetet och undermedvetet, Fairclough betonar att det är viktigt att ha det i åtanke när man tar del av olika typer av återupprättelser och konstruktioner. Diskurs handlar inte om hur något ser ut eller hur någonting är utan det handlar om hur gängse språkbruket ser ut när man återskapat något och om fundament som kommer i uttryck på olika sätt.³⁴

Utifrån det vill jag undersöka om det funnits en diskriminerande eller missgynnande diskurs gällande etnicitet eller religion som media bidragit till med tendenser eller diskurser i dess rapportering av hedersmord. Jag vill undersöka om invandrares hedersmord blir mer debatterat och mer synligt då det finns en bild om att den typen av mord går tydligt emot svenska samhällets uppfattningar om allt som heter heder och familj. Analysen kommer granska hur texter utformats och hur diskursen gällande hedersmord ser ut.

---

³⁴ Fairclough, Norman (1995). *Critical discourse analysis*. London: Longman Group. s.59

3. Undersökning/analys

I följande avsnittet kommer diskursanalysen appliceras på de valda artiklar som uppsatsens primärmaterial består av.

Expressen publicerade den den 14 december 2016 artikeln ”Hedersmord är ett svenskt problem”.³⁵ Artikeln baseras på Nalin Pekgul tankar kring hedersmord i de svenska samhället. Pekgul är socialdemokratisk politiker, sjuksköterska och före detta riksdagsledamot och kulturjournalist på expressen. Expressen beskriver artikeln som en kulturartikel och den behandlar främst ett hedersmord som ägde rum i Sverige för 20 år sedan men benämner problematiken som helhet, och andra fall av hedersmord.

Pekgul diskuterar det som hon beskriver som Sveriges långa väg till insikten om att hedersvåld är och ska betraktas som ett gemensamt problem, som ett svenskt problem. Författaren till artikeln är på de utsattas sida, men gör en tydlig distinktion mellan de svenska samhället och hedersmord. Kultur, kön och etnicitet på offren samt förövarna presenteras som de enskilda förklaringarna till att mordet ägt rum. Pekgul skriver; ”en av mina arabiska skolkamrater försvann och senare sades det att hon hade skickats till hemlandet och mördats.” Flickans etnicitet framkommer, och det är den enskilda förklaringen som presenteras som orsak till varför kvinnan skulle ha mördats, och distinktionen mellan hedersmord och svensk kultur förekommer även här. Skolkamratens härkomst blir i artikeln relevant för varför hon ska ha mördats. Pekgul redogör att anledningen till att hon började engagera sig i frågan om hedersord var då hon ”hörde hur det pratades om heder bland invandrare”. Syftet med Pegguls artikel är att inkludera problematiken gällande hedersord i de svenska samhället, att öka förståelsen gällande hedersmord och att de ska betraktas som ett svenskt problem. Det är svårt att benämna och argumentera för att ett brott bör börja anses om ett ”svenskt problem” utan att nämna att det inte gjort det tidigare eller att själv benämna det som ett problem med annan härkomst

---

³⁵ Pekgul, Nalin, *Hedersvåldet är ett svenskt problem*. Expressen. 2016. <https://www.expressen.se/kultur/hedersvaldet-ar-ett-svenskt-problem/> (Hämtad 2019-12-14).

men det finns en diskurs som genererar och stärker stereotyper även om syftet med artikeln är gott. Det görs en distinktion mellan vad som är det svenska samhället och vad som är "invandrarkultur" och här framkommer etnicitet mer än något annat som källan till problematiken. Det blir tydligt i Pegguls artikel att hedersmord inte är något vi naturligt betraktar som ett svenskt problem vilket tydliggör att det finns en diskurs som skiljer på "vi" och "dom" trots att argumentet och syftet med Pegguls artikel är det motsatta. Diskursen som målar upp hedersmord som något främmande i de svenska samhället skapar grupperingar i samhället och bevisar tendenser av koloniala föreställningar av världen som lever kvar, det finns en diskurs som är diskriminerande.

Svenska Dagbladet publicerar den 12 juni 2015 i ledarsektionen artikeln "Jag ringer mina bröder".³⁶ En artikel skriven av Ivar Arpi som är en svensk debattör och politisk skribent, Arpi skriver ledare i Svenska Dagbladet. Artikeln publicerats på tidningens ledarsida, på ledarsidan ges det utrymme för tidningens redaktion att uttrycka åsikter i olika politiska frågor. Artikeln börjar med att Arpi citerar ett arabiskt ordspråk som Arpi menar sammanfattar en klanmentalitet. Med klanmentalitet menar Arpi att man blir mer en klan än något annat, man inte är lika mycket individ när man befinner sig i en klan, i klanen blir man främst sin titel, en dotter, syster, broder, son eller kusin och att det är klanen kontrollerar alla individer vilket gör att individen alltid är sekulär i förhållande till gruppen. Arpi skriver "På senare år har klanmentaliteten, efter en längre tids frånvaro, återigen brett ut sig även i Sverige. Det syns i våldsamheter, i personröstande och i de uppmärksammade hedersmorden." Här görs en distinktion, att klanmentaliteten spridit sig även till Sverige belyser att det är något främmande för Sverige och något som inte finns här naturligt utan något som måste tas hit. Även i Arpis artikel blir hedersmorden något främmande, något som inte tillhör den svenska kulturen, det är ett främmande brott, ett importerat brott. Detta påvisar tendenser på koloniala föreställningar som lever kvar, att man i ett samhälle fortfarande inte är eller betraktas som "samma", det finns ett "vi" och det finns ett "dem".

---

³⁶ Arpi, Ivar, *Jag ringer mina bröder*. Svenska dagbladet. 2015. <https://app.retriever-info.com/go-article/0508032015061291-dea77dc914a868507678032960b74b/null/archive/search?md5=5bbe378b1782ede1dc65e01f36de6ceb&timeStamp=1578904406000&account=7315> (Hämtad 2019-12-14).

I Aftonbladet publicerades den 16:e juli 2016 en nyhetsartikel där de rapporterar om ett hedersmord som skett i Pakistan. "Pakistansk modell mördad av sin bror".³⁷ I artikeln framkommer det att flickan mördats av sin bror, i hederns namn. I artikeln finns det inte på samma sätt postkoloniala tendenser eller diskurser som i de tidigare nämnda. Artikeln innehåller inte som andra artiklar primärmaterialet består av tendenser där enbart kön, etnicitet eller kultur framställs för att förklara mordet. Däremot målas en bild upp av mordet som är helt i kontrast mot svenska samhällets syn på kärnfamilj. Artikeln betonar och berättar i detalj hur ett hänsynslöst mord har gått till i kombination med en betoning på broderns illvilja att känna ånger. "På en presskonferens med täckt ansikte ska han ha sagt att han mördat för att återupprätta familjens heder och att han inte känner någon ånger." Ett annat grepp för att skapa en distinktion mellan "vi" och "dom" är att belysa offret och förvarens nära besläktade relation och att mordet varit hänsynslöst för att måla upp en bild om den stora skillnaden mellan det och svenska samhällets värderingar om familj och "främmande" kulturers annorlunda, obegripliga familjebild. Man måste också kunna rapportera om ett mord och berätta vad som skett utan att det ska betyda att man framställer en främmande ondskan, men sättet nyhetsrapporteringen belyser offrets och förövarens nära relation, broderns hedersmotiv och bristande ånger i kombination med deras pakistanska ursprung målas det upp en bild om den främmande ondskan. Precis som Reimers nämner i sin studie är det vanligt att media betonar den nära relationen mellan den mördade och förövaren för att tydliggöra och betona det onaturliga och främmande i denna typ av mord där kulturella förklaring blir det ända som kan orsaka dessa former av grymhet.³⁸

Nyhetsartikeln "*Kärlekspar dödades och brändes*". Publicerades den 14 maj 2015 i Aftonbladet.³⁹ Den beskrev en händelse i Indien där ett par mördats på grund av att mannen haft ett förhållande tidigare. I artikeln beskrivs mordet som ett hedersmord och skribenten skriver "I Indien, framförallt på landsbygden, förekommer det att anhöriga mördar par när de motsätter sig kärleksrelationen". Diskursen i artikeln talar om att brottet har en annan härkomst och

---

³⁷ Westergård, Johanna, Pakistansk modell mördad av sin bror. Aftonbladet. 2016. <https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/a/9mXWo9/pakistansk-modell-mordad-av-sin-bror> (Hämtad 2019-12-14).

³⁸ Reimers, Eva. "Representations of an honor killing: Intersections of discourses on culture, gender, equality, social class, and nationality." *Feminist Media Studies*. 239-255. Basingstoke, 2001. S. 241

³⁹ TT-AFP, *Kärlekspar dödades och brändes*. Aftonbladet. 2015. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/4dxo6q/karlekspar-dodades-och-brandes> (Hämtad 2019-12-14).

inte skulle vara något som sker i Sverige, brottet rubriceras som något främmande som drabbar och utövas av andra kulturer eller etniciteter än de svenska.

”Vi måste prata om oskuldsnormerna” som Aftonbladets ledarsida publicerar den 21:a januari 2016.⁴⁰ Artikeln är skriven av Anders Lindberg som är politisk chefredaktör och journalist på Aftonbladet. Skribenten skriver om olika förtryck i hederns namn. I artikeln diskuteras olika åtgärder som Lindberg menar att svenska samhället bör vidta mot problematiken gällande hedersmord och andra hedersrelaterade förtryck, åtgärder som bland andra att tydliggöra de svenska normerna, Lindberg skriver; ”Till stor del handlar det om att vara kristallklar om vilka normer som gäller i Sverige” och ”Påtvingade oskuldsnormer är oacceptabla oavsett om de motiveras av kultur, religion”. Det finns en diskurs som distingerar det svenska samhället från hederskulturen och med uttryck som ”oskuldsnormer är oacceptabla” och ”visa vilka normer som gäller i Sverige” förtydligar det att hedersmord inte betraktas som en form av svensk problematik utan det handlar mer om ett främmande problem som råkar finnas i Sverige. I artikeln framkommer det även att man anser att det är ett brott som grundar och motiveras av religion och kultur. Det finns i Lindbergs artikel en diskurs som menar att det är ”vi” som har makten att visa vad som är rätt och inte i ”vårt” samhälle, vad som gäller i Sverige. Det är ”vi” som ska reglera hur ”invandrarna” ska agera, visa dem hur de ska leva och förhålla sig till svenska normer. Det framkommer en form av begränsning gällande hur ”invandrare” ska leva, helst ska de inte bevara sitt egna kulturarv, helst ska de leva inom alla de svenska normerna, som Lindberg menar ska göras kristallklara. Det finns i artikeln en diskurs som implicerar en ojämn maktrelation som påtalar att det ligger på svenskarna att sätta gränser och påvisa hur man ”lever i Sverige” utifrån de svenska normerna, det framkommer genom diskursen en underförstådd uppfattning om att den svenska normerna och den svenska kulturen är mer korrekt och överlägsen i relation till ”de andras” normer och kultur, det påvisar att ”de andra” är de som har en tvivelaktig kultur. Här framkommer koloniala idéer om ett ”vi” och ett ”dem” där ”dem” betraktas som de problematiska, de ondskefulla. ”Deras” kultur ska helst begränsas och reduceras till att vara i enlighet med de svenska normerna.

---

⁴⁰ Andres Lindberg, Vi måste prata om oskuldsnormerna. Aftonbladet.2016. <https://www.aftonbladet.se/ledare/a/1kx1bG/vi-maste-prata-om-oskuldsnormerna> (Hämtad 2019-12-14).

”*Feministisk regering bör agera*” publicerad i Svenska Dagbladet den 15 december 2015.⁴¹ En debattartikel skriven av Amineh Kakabaveh. Kakabaveh är en svensk politiker som skriver för Svenska Dagbladet. Kakabaveh menar i sin artikeln att det måste ageras i frågan om hedersrelaterat mord och våld, att regeringen måste sälla krav och ta fram mer konkreta förslag på hur problematiken kan åtgärdas. I artikeln nämns en religiös radikaliserings som skett och lett till att flickor och kvinnor kontrolleras socialt och att det lett till vissa regler som kvinnor måste leva enligt, Kakabaveh kopplar det inte till en specifik religion utan nämner bara att radikaliserings av någon religion lett till detta. I övrigt framkommer det ingen diskurs som inbjöd att det finns ett ”vi” och ”dom” eller att hedersmord är sammankopplat med religion eller kultur. Diskursen tyder på att de hedersmord och hedersrelaterad våldshandlingar är lika mycket ett svenskt problem som andra former av våldshandlingar. Artikeln syftar mer till att ställa krav på regeringen att det ska vidtas åtgärder, men säger inget om att det ska vidtas åtgärder trots problemets härkomst eller att problemet visst ska betraktas som ett svenskt problem, Kakabaveh skriver om problematiken neutralt, hon skriver om något som är inkluderat i det svenska samhället.

---

⁴¹ Kakabaveh, Amineh. *Feministisk regering bör agera*, Svenska dagbladet, 2015. <https://app.retriever-info.com/go-article/050803201512150978347cb392bf903a0bdaae972013b8/null/archive/search?md5=6aeafe556614adc23db119a93c463c74&timeStamp=1578904830000&account=7315> (Hämtad 2019-12-14).

4. Analys och diskussion

Genomgående i min studie av primärmaterialet är att de undersökta tidningsartiklarna konstruerar dess textinnehåll utifrån omständigheter som de presenterar som de främsta orsakerna till förekomsten av hedersmord och problematiken runt det. De som är genomgående och i störst utsträckning framställs som orsaker till hedersmord är etnicitet, religion, kultur och kön, och offrets relation till förövaren, de förklaringar som presenteras i artiklarna ser främst till de faktorerna vilket utvecklar en uppfattning om att det finns fördelning i samhället, en indelning mellan ”ett vi” och ”ett dem”. Postkolonialismens påtalade distinktion mellan ett ”vi” och ett ”dom” är överrepresenterad i majoritet av de valda artiklarna. I framställandet av hedersmord i de valda artiklarna tenderar religion, kultur och kopplingen till familjens heder att bli övergripande anledningarna till att mord ägt rum och man framställer hedersmorden som något helt främmande för svenska kultren.

Dem som faller offer för hedersmord framställs genomgående i majoriteten av alla analyserade artiklar som hjälplösa fickor med härkomst i annat land än Sverige. Hedersmord framställs som att det enbart grundar sig i något kulturellt eller religiöst och om idén om familjens heder. I fall av hedersmord blir heder den enskilda förklaringen till att mordet inträffat, andra förklaringar bortses ifrån, som att det kan ha och göra med med hat eller hämnd eller psykisk sjukdom, sådant som man kollar på i andra fall av mord är inte aktuellt när det kommer till hedersmord. I media blir förövaren mer en medhjälpare till mord än en mördare, det blir själva hederskulturen som bär de övergripande ansvaret och blir den huvudsakligen orsaken till mord i artiklarna. I den diskurs som media påvisar gällande hedersmord kan man se att gamla föreställningar lever kvar och en kolonial bild av världen inte är bakom oss. Diskursen som finns gällande hedersmord i media visar tendenser på koloniala föreställningar, att man i ett samhälle fortfarande inte är eller betraktas som ”samma”, det finns ett ”vi” och det finns ett ”dem”. Distinktionen som görs mellan ”vi” och ”dom” har en påvekan på allmänheten och politiken och är en väsentlig anledning till en problematisk integration, då ”den andra” ständigt

framställs som samhällets ondska och kopplas ihop med en lika ond kultur, det skapar postkoloniala kulturella skillnader där ”de andra” bevisligen inte inkluderas in i samhället på alla plan.

Diskursen i media som genomgående betonar hedersmord som något importerat, något främmande som skapar en distinktion och ger upphov till invandringsfientliga åsikter vilket tydliggör att det koloniala föreställningarna fortfarande lever kvar. Dessutom blir det problematiskt att förklara hedersmord i relation till kultur & etnicitet, att beskriva något som en exempelvis religiös handling gör att läsaren får en uppfattning om att det är något alla i religionen gör, det skapar en bild av en viss religion som något ont och man betraktar religion som ett kollektiv där alla begår en viss typ av brott, även om det är fler som inte begår den typen av brott än de som gör det. Diskursen talar om för läsaren att invandrare är sammanslutning av folk som inte ska betraktas på sätt som den normativt, infödda svenska. ”Invandrare” blir de man sammankopplar med religiösa och kulturella uppfattningar som gett upphov till hedersmord. Hedersmord framkommer i majoritet av tidningarnas diskurs som ett importerat brott som man tydligt kan koppla ihop med religion och kultur, och absolut inget som finns i Sverige naturligt.

Hedersmord blev omdiskuterat i såväl politik som i media. Främlingsfientliga aktörer använde hedersmord för att reproducera en bild av ett ”vi och dom” samhälle. I frågan om hedersmord och sättet det genererar stereotyper handlar det om en uppdelning mellan medborgare i ett och samma samhälle där man konsekvent behandlar de som betecknas som invandrare som de sekundära folket. Hedersmord kom att bli ett grepp för främlingsfientliga aktörer att sprida budskapet om att ”de andra” om ”invandrarna” som kommer hit och hotar freden vi har i Sverige,. Media betonar kärleken till ens barn och målar upp galenskapen i att mörda sitt egna barn, som om det skulle vara något alla invandrare sysslar med och därför inte skulle höra hemma här. Media har avsiktligt eller inte stöttat den bilden men det finns en diskurs som målar upp morderna som något ”icke-svenskt” och något som är kopplat till etnicitet, kultur, religion som orsaken till morderna.

Gemensamt för alla artiklar som helhet i rapporterandet gällande hedersmord är att invandrarkvinnan framställs som svag och som ett hjälplöst offer och invandrar mannen är ondskan själv, förövaren. Andra faktorer än kön, etnicitet eller kultur tas inte upp eller granskas, frågor som väcks i andra fall av mord, som om förövaren varit psykiskt sjuk eller liknade tas inte i beaktning i rapporterandet av hedersmord. Det finns även en diskurs som påvisar att hedersmord inte är ett brott som naturligt förekommit i Sverige, det framställs genomgående som ett importerat brott som går emot svenska värderingar, det framkommer tydliga distinktioner mellan vad vi anser svenskt och vad vi anser vara en införd, främmande hederskultur.

4.1. Avslutande diskussion

Syftet med studien var att undersöka tidningsmediers diskurs i rapportering av hedersmord. Studien har syftat till att undersöka detta utifrån följande frågeställningar:

- Vad kan man genom en diskursanalys säga om medias diskurs gällande hedersmord i svensk media?
- Vad leder det stora mediala utrymmet för hedersmord till?
- Finns det en diskurs som reproducerar postkoloniala normer?

Utifrån en kvalitativ diskursanalys av primärmaterialet bestående av tidningsmedias konstruktion av hedersmord blir det tydligt att postkoloniala normer lever i en del av artiklarnas diskurs kvar och bidrar till att skapa distinktioner som grupperar svenska samhället. De mediala utrymmet hedersmord fått har inte lett till ökade instanser för brottsbekämpning, snarare en missgynnade bild som diket kopplar ihop ”invandrarkultur” med hederskultur, en diskurs som påvisar ett likhetstäckan mellan ”invandrare” och hedersmord har inte visat sig vara helt ovanlig. Att hedersmord beskrivs som direkt sammankopplad med kultur och etnicitet skapar en problematik gällande segregation. Den lösning som presenteras och det som diskursen i tidningsmedia påvisar är att lösningen på ett importerat, främmande problem är att ”invandrare” bör aklimatiseras helt och hållet till de svenska normerna för att kunna bli en del av de svenska samhället, utan en distinktion mellan ett vi och ett dom. ”Invandrare” förväntas anpassa sig helt till de svenska normerna, svenska kulturen och de svenska värderingarna och det förväntas då lösa all problematik gällande hedersmord.

Referenser

Feminist media studies, Routledge, Basingstoke, 2001- Feminist Media Studies; Sep2007, Vol. 7 Issue 3, p239-255, 17p, 1 Black and White Photograph

Hellgren, Z. & Hobson, B. (2008). Cultural dialogues in the good society: The case of honour killings in Sweden. *Ethnicities*, 8(3), 385–404.

Loomba, Ania, *Colonialism/postcolonialism*, 2. ed., Routledge, London, 2005

Loomba, Ania, *Colonialism/postcolonialism*, Third edition., Routledge, Milton Park, Abingdon, Oxon, 2015,

Reimers, Eva. "Representations of an honor killing: Intersections of discourses on culture, gender, equality, social class, and nationality." *Feminist Media Studies*. 239-255. Basingstoke, 2001

Sheier, Allie. Shor, Eran. "Shades of Foreign Evil": "Honor Killings" and "Family Murders" in the Canadian Press. *Violence against Woman*. Vol. 22. Nr.10. 2015. 1163-1188

SOU 2006:21. *Mediernas vi och dom: mediernas betydelse för den strukturella diskrimineringen*. Stockholm: Utredningen om makt, integration och strukturell diskriminering.

Thörn, Håkan, Eriksson, Catharina & Eriksson Baaz, Maria (red.), *Globaliseringens kulturer: den postkoloniala paradoxen, rasismen och det mångkulturella samhället*, Nya Doxa, Nora, 1999.

Weibull, Lennart, 'Ett partipolitiskt tidningsval?: ändrade mönster i valet av dagstidning', *Vetenskapen om politik / Bo Rothstein och Bo Särllvik (red).*, S. 239-258, 1996

Ålund, Aleksandra & Alinia, Minoo, 'I skuggan av kulturella stereotyper: perspektiv på forskning om genus, jämställdhet och etniska relationer i Sverige', *Sociologisk forskning.*, 2011(48):2, s. 43-64, 2011. S.43

Artiklar:

Andres Lindberg, *Vi måste prata om oskuldsnormerna*. Aftonbladet.2016. <https://www.aftonbladet.se/ledare/a/1kx1bG/vi-maste-prata-om-oskuldsnormerna> (Hämtad 2019-12-14).

Arpi, Ivar, *Jag ringer mina bröder*. Svenska dagbladet. 2015. <https://app.retriever-info.com/go-article/0508032015061291dea77dc914a868507678032960b74b/null/archive/search?md5=5bbe378b1782ede1dc65e01f36de6ceb&timeStamp=1578904406000&account=7315> (Hämtad 2019-12-14).

Kakabaveh, Amineh. *Feministisk regering bör agera*, Svenska dagbladet, 2015. <https://app-retriever-info.com/go-article/050803201512150978347cb392bf903a0bdaae972013b8/null/archive/search?md5=6aeafe556614adc23db119a93c463c74&timeStamp=1578904830000&account=7315> (Hämtad 2019-12-14).

Pekgul, Nalin, *Hedersvåldet är ett svenskt problem*. Expressen. 2016. <https://www.expressen.se/kultur/hedersvaldet-ar-ett-svenskt-problem/> (Hämtad 2019-12-14).

TT-AFP, *Kärlekspar dödades och brändes*. Aftonbladet. 2015. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/4dxo6q/karlekspar-dodades-och-brandes> (Hämtad 2019-12-14).

Westergård, Johanna, *Pakistansk modell mördad av sin bror*. Aftonbladet. 2016. <https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/a/9mXWo9/pakistansk-modell-mordad-av-sin-bror> (Hämtad 2019-12-14).